

Preek 7 december 2008 – Tweede Advent

ds. R. Koopmans, [e-mail](#), [Jozefkerk Assen](#)

[1 Koningen 19:1-9](#)

[Filippenzen 1:12-26](#)

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Het is niet zomaar een dipje, waarin de profeet Elia is beland. Het is een diepe depressie. Hij ziet het niet meer zitten. Hij is gaan liggen onder een bremstruik in de woestijn, en hij wil dood: “Het is genoeg geweest Heer, neem mijn leven, want ik ben niks beter dan mijn voorvaderen”.

Hoe is het zover met Elia gekomen. Deze krachtpatser, deze felle profeet en pleitbezorger voor de zaak van God. Hij is lichamelijk en geestelijk helemaal af. Hij is diep weggezonden. Hoe kan een mens dat overkomen?

Dat vraag je je wel vaker af, als je ziet dat mensen afzakken, in de put raken, aan lager wal. Of als het je zelf overkomt, een bui van neerslachtigheid die niet overgaat. Wat heb ik, wat gebeurt me? Je ziet het niet meer zitten, het werk wil niet meer, thuis wil het niet meer, je bent moe, je bent bang, je trekt je terug, je sluit je op. Depressie, zegt de dokter. Of een burn out. En hij schrijft medicijnen voor. Of een tijdje rust. Of je moet in therapie, als het langer duurt. Soms komen mensen er niet meer bovenop. Dan veranderen ze. Een ander mens. Hoe kan een mens dat overkomen?

Elia had een geestelijke krachtsinspanning verricht van jewelste.

Het land was droog geweest en dor. En van God moest de regen komen. Van de Heer. Of van de Baäl, de vruchtbaarheidsgod waar velen in Israël in geloofden. Baäl was de god van de Kanaänieten. De oorspronkelijke bewoners van het land. De Baälgodsdienst had een sterke stimulans gekregen omdat de koning, Achab, was gehuwd met koningin Izébel uit Tyrus, een trouw aanbieder van de Baäl. Wiens brood men eet, diens woord men spreekt. Of, zoals het destijds in Europa was: cuius regio, eius religio, in wiens streek men woont, diens religie hangt men aan.

Het was een strijd geweest, tussen de Heer en de Baäl. Wie is er God?

Een strijd tussen Elia en de Baälpriesters. Wie kon er voor regen zorgen?

De Heer had gewonnen. Op de berg Karmel. Elia had gewonnen, en al de Baälpriesters laten doden.

Het volk was onder de indruk: de Heer, die is God!! hadden ze geroepen.

Koning Achab was onder de indruk. Zou zijn God, de Heer, dan toch God zijn?

Koningin Izébel was woedend. Ze blies dreiging en moord: zó mogen de goden mij doen, ja nog erger, als morgen die Elia niet hetzelfde lot ondergaat als mijn priesters!

En Elia, die deze boodschap ontvangt, wordt bang, en slaat op de vlucht.

Zó gestreden voor de Heer. Zó geijverd voor de ware godsdienst. En het resultaat: ik word weggejaagd, bedreigd met de dood.

Dan knapt er wat.

Zó gewerkt. Zó gestreden. En wat krijg je: stank voor dank. Het kan net de druppel zijn. Hij, de krachtprofeet, zakt in. Angstig vlucht hij. Wég uit het land. In Berseba, de karavanenstad aan de rand van de woestijn, laat hij zijn knecht achter. Hij wil alleen zijn. Hij sluit zich af, hij sluit zich op. De woestijn in. Een dagreis ver. Há een struik. Daar ga ik liggen. Slapen. Dekens over mijn hoofd. Sterke jongen die mij er nu nog

weer uit krijgt. Ik wil slapen, ik wil sterven. Het is genoeg Heer. Neem m'n leven. Laat me alleen. Rust wil ik.

Ieder die wel eens meer dan een dipje heeft gehad, kan het begrijpen.

Ook de apostel Paulus schrijft, eeuwen later in zijn brief aan de Filippenzen: ik verlang er naar te sterven en bij Christus te zijn.

Ook Paulus wordt vervolgd, vanwege de verspreiding van het geloof, van het evangelie. Hij zit gevangen, en in gevangenschap is het niet best. Ook hij moet voor zijn leven vrezen.

Maar wat een verschil. De neerslachtigheid van Elia, de wanhoop. En de vreugde van Paulus, de hoop en de verwachting! Paulus klinkt haast euforisch, uitzinnig van blijdschap, terwijl hij gevangen zit. Hoe kan dát? Hoe kan een mens zó zijn lijden ondergaan. Zo vol verwachting, zo vol hoop?

Maar eerst even dit.

Die vervolging om het geloof. Dat is niet van gisteren alleen. Vorige zondag hadden we het over de zin van de evangelieverbreiding. Hoe wij een taak hebben, een opdracht in deze wereld, in ons leven, in deze tijd. En hoe al onze taakjes gedragen worden door die ene opdracht, de evangelieverbreiding. Vertel het aan de mensen, in woord en in daad. Aan de uitgang vroeg mij een gemeentelid: maar dominee, wilt u ook denken aan die vele christenen die vervolgd worden om hun geloof? Ja, dat wil ik. En wel vanmorgen.

Wij collecteren straks voor Sam en Karin Johnson. Zij werken in India, en proberen het christelijk geloof uit te dragen en uit te leven, heel bescheiden, in dat grote land. Er is tegenstand, juist daar in deze dagen. Christenvervolging in India, we hadden het nooit gedacht, maar het komt voor. Dat heeft ook zijn oorzaken, en die liggen niet alleen bij de hindoes. Daar komen we volgende week op. Maar feit is dat heel veel onschuldige bescheiden christenen er het slachtoffer van zijn. Mensen die daar heel gewoon als christen willen leven. Wij moeten voor ze bidden, en een beetje financiële en materiële hulp kan ook geen kwaad.

Om het geloof kun je gevangen zitten. Bedreigd worden. Moeten vluchten. Zoals Elia, zoals Paulus, zoals velen vandaag de dag.

Maar het gaat er om hoe je dat beleeft. Hoe je dat ondergaat. Elia in wanhoop, negatief. Paulus in hoop. Positief.

Paulus ziet er de zin van in. Zijn gevangen zijn, wat hem is overkomen, draagt er toe bij dat het evangelie wordt verspreid! Iedereen praat er over. Iedereen in het romeinse hoofdkwartier. De bewakers, de soldaten, hun meerderen, en iedereen overal, ze weten. Deze Paulus zit niet gevangen om een misdaad, maar om het evangelie, omwille van Christus. Iedereen praat nu over Jezus Christus.

Gevangen of niet, ook negatieve reclame is reclame. Het is een getuigenis op zich.

En mensen die verhalen kennen over vervolgd christendom, weten hoe christenen in gevangenschap soms indruk kunnen maken op hun bewakers. Juist door de manier waarop ze het dragen. Zo dat zelfs bewakers zich bekeren.

Paulus ziet er de zin van in, en daarom kan hij het dragen!

Hij ziet dat de christenen in de gemeenten gestimuleerd worden. Onze Paulus zit gevangen. Zij gaan des te onbevreesder verkondigen. Paulus' moed bemoedigt de anderen. Overal wordt het evangelie verkondigd.

En dan doet het er helemaal niet toe uit welke motieven dat gebeurt.

Ach, gelovige mensen zijn ook maar mensen. Met dezelfde hebbelijkheden en onhebbelijkheden als andere mensen. U wilt niet weten wat voor rare motieven predikers, ook predikanten soms hebben bij hun werk. Hoezeer ook geldingsdrang, eigendunk, eigenwaan, hoogmoed, afgunst, erdoorheen zit. Bij deze of gene en ook bij jezelf. Paulus weet dat ook. Dat er zijn die Christus verkondigen uit liefde. Maar dat er ook zijn die het doen om zichzelf te zoeken, om eigen eer en eigen aanhang te verwerven. Paulus is nu lekker uitgeschakeld en nu ruik in mijn kans....

Geeft niet, roept Paulus vrolijk. Als Christus maar verkondigd wordt. Het kan 'm niet schelen dat hij het nu zelf niet doet. En het motief doet er niet toe.... Paulus heeft het omgekeerde van een depressie, lijkt het wel. Hoe kan dat?

Paulus heeft Christus leren kennen. Hij was eertijds ook zo'n mannetjesputter als Elia. Hij blies ook dreiging en geweld, als farizeeër. Als christenvervolger Saulus. Maar hij was stilgezet. Bekeerd. Voor de poort van Damascus. Blindgeslagen. En genezen. Naar lichaam en geest.

Gedreven was hij nog steeds. Maar anders. Niet uit eigen eer. Alleen om Christus. En alle ongemakken nam hij voor lief. Gevangenschap, zelfs de dood.

Sterker nog, hij verlangt er naar te sterven en bij Christus te zijn, want dat is verreweg het beste. Want hij weet, als je sterft word je niet alleen verenigd met je voorvaderen, zoals Elia geloofde, maar je komt bij Christus uit. En dat is alleen maar winst.

Maar hij is geen egoïst. Hij wil toch blijven leven. Want dan kan hij vruchtbaar werk doen. Er is nog een taak die wacht. Het is voor de gemeente, voor de Filippenzen, dat de apostel wil blijven leven. Dat zal hun geloof nog versterken, ze zullen zich nog sterker op Christus kunnen laten voorstaan. Zie je wel, Paulus komt erdoor! zullen ze kunnen zeggen. Da's een bemoediging.

Paulus heeft Christus leren kennen. Hij weet dat het lijden erbij hoort. Hij is vol hoop en verwachting. Hij weet dat Christus geëerd wordt, ook in het lijden. Hij hoeft zich niet te schamen voor gevangenschap. Niet met de staart tussen de benen zich terug te trekken. Het is een hele omslag.

Zou Elia die omslag kunnen maken. Kunnen wij die omslag maken. Die nog zo vaak tegenslag, dreiging, zien als struikelblokken op onze weg? Wij hebben Christus ook leren kennen. Wij weten van zijn weg. En toch: lijken wij niet vaak veel meer op Elia dan op Paulus? Die hoogte van Paulus, dat positieve ook bij tegenslag, halen we dat? Of laten we ons uit het veld slaan, zitten we bij de pakken neer, roepen we ook met Elia: het is genoeg geweest. Zie je wel, stank voor dank! Ik hoef niet meer. Laat maar, ik trek me wel terug?

Wanhoop. Bij de geringste tegenwind. Hoe komen wij tot hoop, en verwachting, waar het in deze Adventstijd toch om gaat?

Elia wordt aangeraakt. Door een engel van de Heer. Elia wordt wakker, en ziet naast zijn hoofd een brood, in gloeiende kooltjes gebakken. En een kruik water. Water en brood, genoeg in de woestijn. Hij eet en drinkt en gaat weer slapen.

Zijn rustkuur is nog niet voorbij. Hij mag nog even bijkomen. De engel laat hem slapen. Dat is altijd goed, als je aan het eind bent. Depressief, over overspannen. Een

burn out hebt. Neem de tijd. Ga niet te snel weer aan de gang. Want voor je het weet zit je weer in het oude patroon. Van haasten en perfectie en fanatisme en ...
Rust nu maar uit, Elia. Nee, je hebt je strijd nog niet gestreden, maar slaap maar.

Dan stoot de engel hem weer wakker. Sta op, en eet. Anders is de reis te zwaar voor je. De reis.

Ging Elia op reis? Elia was op de vlucht. Hij wilde liggen, hij wilde sterven. Maar nu wordt het een reis. Veertig dagen en veertig nachten lang. Een levensreis. Zijn levensreis wordt een pelgrimstocht. Naar de Horeb, naar de berg van God. Daar zal hij God ontmoeten. Daar zal hij leren wat Paulus leerde. Maar dat horen we volgende week.

Een levensreis wordt pelgrimstocht. Dat moeten we leren. Dat ons leven pelgrimeren is. We zijn op weg. We zijn op weg ergens naar toe. En op die weg kan ons van alles overkomen. Ook tegenslag. Ook leed. Het gaat door de woestijn, houd daar rekening mee. En we kunnen soms ten einde raad zijn. Burned out. Opgebrand lijken. Maar een pelgrim weet zijn leven af te meten. Elke dag water en brood. Genoeg voor elke dag. Niet fanatiek, niet perfectionistisch streven. Geen eigen eer nastreven. Loop je weg. Veertig dagen en nachten. Je leven lang.
Het gaat ergens naar toe. We hebben Christus leren kennen. En alles heeft dan zin. Zelfs de onzin krijgt zin, een zin die wij niet weten, maar God weet.
Pelgrims, op reis. Want Hij komt. We zullen Hem ontmoeten, op het eind.
En dat is winst.